

Design vzdělávacího procesu

Úvod do předmětu

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.

V Brně 21. 2. 2017

KISK

Organizace výuky

Docházka

- Prezenční studenti: 3 absence
- Kombinovaní studenti: přítomnost na 3 sobotních blocích

Aktivity + výstupy z předmětu:

- Aktivizace v hodinách – dílčí úkoly
- Četba doporučené literatury
- Kritická četba a esej - 1 odborný text z oblasti pedagogiky publikovaný v posledních 3 letech
- Příprava a prezentace edukační jednotky zaměřené na vzdělávací oblast *Informační a komunikační technologie/Informační gramotnost v kontextech* na střední škole pro různá prostředí a různé cílové skupiny

Ukončení předmětu: KOLOKVIUM

- Rozprava nad četbou a znalostní bází vzdělávacího obsahu předmětu
- Prezentace připravené edukační jednotky

Poslání být učitelem (lektorem)

- Co má společného učitelka v mateřské škole, s učitelem tělocviku, s pedagogem ve volnočasovém centru, s lektorem v rekvalifikačním kurzu, s profesorem na univerzitě, s učitelem v základní škole praktické?
- Co vlastně tvoří podstatu učitelství?

Poslání – co si pod tím představujete, jak byste to vysvětlili, co je obsahem slova poslání?

- Celoživotní učení
- Dovednosti, které se mění
- Vědomosti
- Vzdělanost
- Předávání tradic, kulturní historie

Pohled do historie – zrcadla

- Společná časová vývojová osa pedagogiky ve světovém i českém kontextu

Pohled do historie – zrcadla

Starověk, středověk

- Učitelství – vzdělávání – magie
- Šíření elementárního školství – zkáznění dítěte
- Žák – lat. *discipulus* – disciplína
- Zkáznění – vytvoření univerzálního světa – vznik ideálu vzdělance
- Vzdělání – osvojení literárních pramenů (*kánon autorit*), znalost trivia a kvadrivia – otevření cesty do světa univerzit (*septem artes liberales*), do mezinárodního společenství učenců

Pohled do historie – zrcadla

Novověk

- Průvodní jev systematizace výchovy – povinná školní docházka
- Dítě – zmenšenina dospělého
- Vrcholem tohoto směru – Johann Friedrich Herbart (18./19. st.)
 - Výchova je v režii vychovatele
 - Předem jsou dány požadavky na výchovu, učitel je plně zodpovědný za formování osobnosti žáka
 - Dítě-žák se plně přizpůsobuje předem daným/vytyčeným požadavkům na „správnou“ výchovu

Pohled do historie – zrcadla

- Respekt k jinakosti dítěte, k jeho zvláštnostem
- Projevem dílo J. A. Komenského – široký teologicko - filozofický kontext vzdělanosti veškerého lidstva
- J. J. Rousseau – spis *Emil čili o výchově* – dítě žije ve vlastním světě, který vyžaduje respekt a porozumění
- Rozpor Rousseauova vnímání soudobého světa: umění a vědy ale také hluboký mravní úpadek
- Výchova není indoktrinace – je třeba uznat všechny zvláštnosti dítěte jako jedince a jeho vnitřních potřeb
- Do centra výchovy se staví dítě, jedinec
- Respekt k osobnosti dítěte

John Dewey

Jeden z největších pedagogů 20. století
(pragmatická pedagogika)

- Základem pedagogiky je myšlenka podpory růstu dítěte - v kontextu změn ve výrobě a civilizačních proměn
- Proces výchovy zahrnuje nejen intelektuální aktivity, ale i praktické dovednosti, návyky, utváření sociálních vztahů k druhým lidem
- přizpůsobit školu životu, naplnit ji živou aktivitou žáků

E. Dale – tzv. pyramida učení

Odborná terminologie - výběr

- **Pedagogika** (dle J. Průchy): Věda, která „*se zabývá vším tím, co vytváří a determinuje nějaké edukační prostředí, procesy, jež se v těchto prostředích realizují, výsledky a efekty těchto procesů.*“
- **Didaktika**: teorie vzdělávání, která se **zabývá formami, postupy, cíli vyučování a interakcí učitel-žák**
- **Vzdělávání**: proces osvojování znalostí, dovedností a postojů
- **Vzdělání**: souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání (výsledek procesu vzdělávání)
- **Výchova**: (nebo též **edukace**) cílevědomá, plánovitá a všestranná činnost směřující k přípravě člověka pro jeho společenské úkoly a osobní život
- **Andragogika**: věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, která respektuje zvláštnosti s tím spojené
- **Heutagogika**: teorie založená na konceptu sebeurčujícího rozvoje, podporuje nezávislost v oblasti učení dospělých
- **Gerontagogika**: nauka o vzdělávání starších (starých) lidí

Odborná terminologie - výběr

- **Speciální pedagogika:** disciplína zabývající se zákonitostmi rozvoje, péče, výchovy a vzdělávání lidí s nějakým druhem postižení či znevýhodnění, jejich socializací, a to od jejich narození do konce života. Jejím předmětem je zkoumání podstaty a zákonitostí výchovy a edukace jedinců se speciálními potřebami.
- **Sociální pedagogika:** aplikované odvětví pedagogiky zabývající se výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých.
- **Inkluzivní vzdělávání:** praxe zařazování všech dětí do běžné školy (do tzv. hlavního vzdělávacího proudu).
- **Strategické dokumenty:** zásadní dokumenty ovlivňující rozvoj či změny (reformy) v oblasti / oboru v delším časovém horizontu
- **Kurikulární reformy a dokumenty:** obsahové a organizační předpisy na úrovni škol i státu, které jsou určeny především pro učitele ve školách k vedení a řízení učebního procesu
- **Edukační metody:** systém vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáků směřujících k dosažení daných edukačních cílů
- **Edukační formy:** uspořádání podmínek k funkční realizaci edukačního procesu

Zdroje

- Základem je J. Průcha – jeho různé pedagogické i humanistické texty